

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р Полина Куюмджиева,
АМТИИ „Проф. Асен Диамандиев“ – Пловдив,
за дисертационния труд на **Павлета Седова**
на тема
**„Синергетичният подход при обучението
на поп и джаз изпълнители“**

за присъждане на научната и образователна степен „Доктор”
по научна специалност „Музикознание и музикално изкуство”,
професионално направление 8.3. „Музикално и танцово изкуство”

Данни за докторантката

Павлета Седова завършва НУИ „Добри Христов“ със специалности цигулка и класическо пеене през 1997 г. и НАТФИЗ „Кръстьо Сарафов“ със специалност „Актьорско майсторство за музикален театър“ (бакалавърска степен) през 2001 г. През 2010 г. завършва и специалност „Музикална педагогика“ (магистърска степен) във ФНПП (днес Факултет по науки за образованието и изкуствата) на СУ „Св. Климент Охридски“.

Павлета Седова има богата художественотворческа дейност, свързана с участието ѝ с група „Бразилакустик“ на различни фестивали в страната („Пловдив Джаз Фест“, „Джаз Фест Банско“, „Дни на класиката” в Балчик, „Spirit of Burgas“, „Блус Фест Русе“, „Фестивал на бразилската култура“ във Варна, „Дикси Джаз Фест” във Велико Търново, „Блус фест Бургас“ и др.). Има участия с Калин Вельов и „Amazonia Dance Project“ на различни джаз фестивали в България, Турция и Канада, с формация „Акваделия“, с която осъществява концерти у нас и в чужбина (Русия, Италия, Белгия, Франция и други страни), със Стефка Оникян в концерта „Бяла Коледа“ във Велико

Търново, както и с редица други музиканти: Ken Hensley, John Lowton (Uraiah Neer), Живко Петров, Румен Тосков, Графа, Васил Петров, група “Пиф” и др.

Павлета Седова е част от екипа, осъществил мюзикъла „Авеню Q“ (2017), получил наградата „Икар“ през 2018 г. за постижение в кукленото изкуство и мюзикъла „Шрек“ (2019). Има и осъществени звукозаписи на вокали към филмите за голям екран “Frozen 2” („Замръзналото кралство 2“) и “Цар Лъв” и филмите “Съдбата като плъх” и “Летете с Росинант” (музика Горан Брегович).

Педагогическата дейност на докторантката е свързана с работата ѝ като асистент по вокално обучение в специалностите „Актьорство за драматичен театър“ и „Актьорство за куклен театър“ в НАТФИЗ “Кръстьо Сарафов” (от 2012 г.) и в специалност “Поп и джаз пеене” в ЮЗУ “Неофит Рилски” – Благоевград (от 2012 г.).

Общо описание и оценка на дисертационния труд

Дисертационният труд е с обем 133 страници и съдържа увод, три глави, заключение, библиография и 3 приложения: 1. Гласови карти на студенти; 2. Зони и области на гласните вътрешни усещания при фонацията (графика); 3. Интервюта с Орлин Горанов, Милица Гладнишка и Орлин Павлов.

В Увода докторантката обосновава актуалността на темата, продиктувана от потребността за „разработване на нови подходи при обучението на поп и джаз изпълнители, които позволяват по-пълноценното усвояване на вокалната техника и развиване на гласовия диапазон“ (с. 4). В условията на все по-голямото „отваряне към световната сцена“ младите поп и джаз изпълнители се съизмерват с техните колеги от западния свят, „където шоу бизнесът има друг облик, динамика и изразни средства“ (с. 3). В този смисъл обект на изследването е „анализ на съществуващата вокална методика при обучението на поп и джаз изпълнителите и възможностите за обогатяване на този процес“ (с. 6), а предмет – „прилагане на синергетичния подход при вокалната методология на обучение на основата на методи от различни области на

изкуството и науката, чрез които може да се въздейства по нов начин върху възприятието и развитието на изпълнителните“ (с. 6). Въз основа на така изведените предмет и обект на изследване Павлета Седова представя целта на изследването, както и задачите, които си поставя за постигането им, сред които бих открила анализа на „синергетичния подход и изследване на синергетични похвати от вокалната педагогическата практика“ и „обособяване на нов метод на принципа на синергетичния подход“ (с. 7) Основният метод, който използва докторантката за осъществяване на поставените задачи, е аналитичният.

Също в Увода докторантката представя приносите на своето изследване. Смятам, че както в дисертационния труд, така и в автореферата по-добре би било приносите да бъдат изведени след заключението.

Първа глава е посветена на проследяването в исторически план на стилистичните и вокалните характеристики на различните стилове в джаза от зараждането му в Ню Орлиънс до края на ХХ век (кул джаз, бибоп, фрийджаз и др.) и на популярната музика (ритъм енд блус, рокендрол, соул, рок, диско и др). Докторантката подчертава условността на понятието „популярна музика“, подкрепяйки това разбиране с мнението на един от водещите изследователи на популярната музика у нас – проф. д.изк. Розмари Стателова. След историческия преглед на джаза и популярната музика докторантката разглежда тяхното навлизане и развитие в България, опирайки се на едни от най-задълбочените изследвания в тази област – трудове на Владимир Гаджев и Йордан Рупчев. Също в Първа глава докторантката се спира и на вокалното обучение в сферата на популярната музика у нас, проследявайки неговото развитие от първите стъпки (Студия за естрадни певци) до разкриването на Естрадният отдел в Българската държавна консерватория (днес НМА „Проф. Панчо Владигеров“) първоначално като полувисш отдел, а днес катедра „Поп и джаз изкуство“) във Вокалния факултет и въвеждането на специалности, свързани с поп и джаз пеенето и в други висши учебни заведения (НБУ, АМТИИ „Проф. Асен Диамандиев“ и ЮЗУ „Неофит Рилски“). Бих препоръчала на докторантката разширяване на информацията, свързана с обучението по поп и джаз пеене в

АМТИИ „Проф. Асен Диамандиев“. Смятам, че е добре да се добави също, че професионалното обучение в сферата на поп и джаз изпълнителското изкуство е въведено през последните години и в националните музикални училища и училищата по изкуствата, откъдето идват и голяма част от студентите в споменатите по-горе висши училища.

Подробно анализирани са и методите на работа на проф. д-р Стефка Оникян и доц. Алис Боварян, които са сред малцината педагози, по думите на докторантката, публикували в трудове особеностите на своята методика на обучение.

На фона на тази богата с информация първа глава, втората е посветена на синергетичния подход и неговото значение във вокалното обучение на младите поп и джаз певци. Докторантката формулира този метод на работа още в увода като „заимстване на методи от области, различни от вокалното изкуство – психология, танц, релаксиращи техники, сценично слово, източни пластични изкуства“, които в съчетание със стандартните и общоприети форми на работа във вокалната педагогика „пораждат синергетичния метод в обучението на поп и джаз изпълнителите“ (с. 5). Във втората глава Павлета Симова изяснява вече в детайли същността на синергетичния метод в неговата съвкупност от техники и практики във вокалното и театралното изкуство, психологията и танца, които, обединени, водят не само до развитието на гласовите възможности на бъдещите певци, но и до цялостното им сценично поведение, включващо емоции, чувства, ритмика, пластика.

Трета глава е с практическа насоченост, доколкото в нея Павлета Симова представя резултатите от прилагането на синергетичния метод в практиката си на преподавател в ЮЗУ „Неофит Рилски“ и НАТФИЗ „Кръстьо Сарафов“. Особен интерес представлява изработената от докторантката „гласова карта“ на студента, „която онагледява нивото и състоянието при започване на обучението, развитието и постигнатите резултати на финала“ (с. 65). Тази гласова карта съдържа 4 основни параметъра: гласови данни, физически данни, емоционална нагласа и репертоар. За илюстрация са подбрани десет по-характерни случая от

практиката на докторантката, които илюстрират не само успехи в развитието, но и характерни грешки и начините им на преодоляване. Подробно са представени и редица упражнения и техники, които тя използва в работата си със студентите и в този смисъл бих определила тази глава като методически насоки на вокалното обучение в преподавателската ѝ работа.

В заключението се подчертава още веднъж ефективността на този метод във вокалното обучение и широките перспективи, които той разкрива пред реализацията на бъдешите певци на сцена. Доказателство за неговата ефективност са не само резултатите, постигнати от редица студенти на Павлета Седова, но и „успехът и популярността на едни от най-разпознаваемите и обичани имена на естрадната, тетрално-музикалната, поп и джаз сцена у нас – Орлин Горанов, Милица Гладнишка и Орлин Павлов. Интуитивно или целенасочено те са се изградили като изпълнители по модела на синергията“ (с. 103). В приложение 3 е даден пълният текст на интервюта с тримата представители на шоубизнеса.

Приноси

Смятам, че приносите на труда могат да се очертаят в три насоки: изследване на вокалната методика в областта на поп и джаз пеенето чрез синергетичния метод; извеждане на принципа на смесването на различни методи при обучението по поп и джаз пеене и неговото прилагане в практиката; анализиране на приложението на синергетичния метод и на неговите предимства при вокалното обучение.

Автореферат и публикации по темата

Авторефератът е подготвен акуратно и съдържа всички необходими компоненти. Той възпроизвежда достоверно съдържанието на труда. В обем от 52 страници са представени основните моменти от увода, трите глави и заключението, както и справка за научните приноси на дисертационния труд. Павлета Седова има 3 статии по темата на труда в „Гласът – средство за

въздействие“ (сборник с научни доклади и разширени анотации на работните ателиета от научно-практическата конференция по случай 70 години от основаването на катедра “Сценична реч” в НАТФИЗ „Кръстьо Сарафов“), в електронното списание “Музикален логос” и в списание „Музикални хоризонти” (под печат).

Заклучение

Павлета Седова съчетава две много важни компетенции – на изпълнител с богата творческа дейност и на педагог в две висши училища и това ѝ дава възможност да вникне задълбочено в разглежданата от нея проблематика, прилагайки синергетичния метод в обучението по вокално изкуство.

Въз основа на всичко изложено дотук давам своята положителна оценка на дисертационния труд на Павлета Седова и предлагам на членовете на уважаемото научно жури да ѝ присъдят образователната и научна степен „Доктор” по научната специалност „Музикознание и музикално изкуство” в професионално направление 8.3. „Музикално и танцово изкуство”.

20.02.2020

проф. д-р Полина Куюмджиева